

Sjunde roten, tomt 78

Kvarteret Gästgivaren

Nittonde roten 1637–57v

Sillgatans norra sida öster om

Tionde roten 1657 h–70

Östra hamnen

Postgatan 42

Olof Torsson svärdfejare

Han pantsatte i augusti 1654 enligt kämnärsrättens protokoll hus och gård till *Henrik Bersell i Amsterdam*. Vid samma rätt den 2.8.1665 vände sig *Olof Johansson* med sin hustru *Ingrid Toresdotter* mot sal Tore svärdfejares änka *Ingrid Andersdotter* och övriga medarvingar. De hävdade, att Ingrid Andersdotter, som ej hade barn med Tore svärdfejare, hade fått 504 1/4 daler och hennes styvbarn endast 80 daler i det fasta, som de höll för sitt moderne. De undrade också var de kunde infordra deras farbroder *sal kaptan Anders Olufsson Tåsthåltz* ”kostliga fribyte” och utestående fordringar. – En dotter hette *Marit*.

Tore Olufsson svärdfejare d.y.

1666–72.

Änkan 1673–81

M1676 änkan en tomt

Gustavi tomtöreslängd 1670–74, änkan 1675–81

Denne Tore var sonson till den äldre Tore svärdfejare *Tore Olufsson smed* d.ä. eller svärdfejare som bodde 1637–54 i dåvarande rote nio (på en av 3.26:s två tomter. Innan dennes son *Olof Torsson svärdfejare* (omtalad 1656–63) 1655 tycks efterfölja fadern i rote 9 omtalas han från 1649 i olika andra rotar.

Denne Tore Olufsson svärdfejare d.y. svarade i kämnärsrätten den 10.10.1666 för överfall och hugg och slag på *Bengt i Bossgården*. Den 7.10.1672 presenterade *bössmakaren Herman Helming* en fullmakt av *svärdfejaren i Flensburg Anders Torsson* att infordra hans fäderne och moderne efter hans fader Tore Olufsson, avliden här i staden. När Nils Christensson 1785 lagbjöd 7.77 sades *avlidne* Tore svärdfejares gård ligga på östra sidan.

Tore svärdfejares änka tycks i början av 1690 ha gift om sig – antagligen med den *Johan smed* som 1695 ägde gården.

Konstigt nog finns det i Gustavi kyrkoräkenskaper en uppgift om en *Tore svärdfejares* begravning den 18.3.1689 – vem var denne?

1696 till åtminstone 1715 ägdes *halva* gården av *timmermannen Olof Andersson* om vars åtkomst av fastigheten man ingenting vet. I gården bodde 1696 *Sven månadstjänare*, som möjligen kan vara ägare av den andra halvan. Han borde (lika hypotetiskt) kunna vara far till den *glasmästare Carl Svensson Wallbeck*, som senare visade sig vara ägare till denna halva (uppbud 14.3.1715). I

en klagoskrift till magistraten 1709 (EIIa:21, 20.5.1709) berättade han att han kommit till Kiärra gästgivaregård för att laga några trasiga fönster, då *arklieskrivaren på Nya Varvet Mäster Jonas Uggla* och *överstelöjtnant Wittings mönsterskrivare* (Aron?) kommit till gården. Då han förklarade sig vara glasmästare, som hade kommit till gästgivaregården för att förrätta sitta arbete sade de ”Du äst i helfwede och icke mästare” och utan orsak överföll de honom med hugg och slag. Han glömde sin käpp av spanskrör i stugan under flykten. Käppen hade mönsterskrivaren under armen, när han reste därifrån. vilket den 18.5.1709 intygades av *Helena Ahlgren*.

Skattningslängden 1715 uppger att tillsammans med Olof Andersson timmerman bodde en *Anders Jonsson*, som endast skattade för 10 daler löseegendom medan Olof Andersson(s änka) angavs äga tomt för 100 daler, hus för 120 och löseegendom för 10.

Enligt upphandlingslängden 1717 bodde i gården Olof Andersson timmermans fattiga änka med pigan Kerstin Arvedsdotter, glasmästaren Carl Svensson Wallbeck med sin hustru *Kerstin Limmerhult* och *avskedade sergeanten Jonas Myrman med hustru Stina Larsdotter*. En förare Jonas Myrman begravdes D 19.5.1727, hans hustru *Kerstin Bratt* D 9.8.1726.

I sin biografi över *notarien Nils Hagerberg* berättar Berg (I:2, 139), att/timmermannen/ Olof Anderssons första hustru hette *Marit Eriksdotter*, död barnlös (bou 1711). Hon var syster till *soldat-änkan Anna Eriksdotter* och moster till *Maret Persdotter, dotter till Per Andersson i Bunsеред*. Olof Andersson gifte om sig med *Ellika Mårtensdotter*, vilken den 29.4.1720 avvittrar efter honom för att gifta om sig med notarien Nils Hagerberg: hon ägde då 1/3 – dels tomt med därå stående hus.

Samtidigt bytte även den andra halvan (baktomten) av gården ägare: den 8.3.1720 testamenterade Carl Wallbeck sin hustru Kerstin Limmerhult gården och avled snart därefter. Hans skuldsatta änka måste sälja sin halva tomt och hus den 24.9.1720. Den såldes till *överskulden Lars Westring* för 555 d smt och sades vara belägen på Sillgatan mellan Åke järndragares hus och gård å östra sidan och Petter Wolters å västra. Försäljningen gick emellertid inte friktionsfritt. Änkan Kerstin Limmerhult klagade inför magistraten (EIIa:32, 10.9.1720) över att hon – som lagen fordrade – hade hembjudit sin halva till Nils Hagerberg, som ägde framdelen men han hade uppehållit henne över tre kvarts år och hindrade på varjehanda sätt andra som ville köpa den. Kerstin hade tillsammans med sin man Carl Wallbeck, som då levde, köpt aktertomten av Hagerbergs antecessor timmermannen Olof Andersson ungefär fem år tidigare (alltså cirka 1715), som hennes avlidne svärfader (Carl Wallbecks far) sedermera lät bebygga. Enligt Hagerberg hade Wallbecks tillgripit en halv aln över rätta strecket och lovat att Hagerbergs hustru skulle få lika delaktighet med dem i svin- och hemlighus. Detta hade inte efterkommit vid gårdens bebyggande utan Hagerberg hade med stor kostnad själv måst inrätta sådana nödvändigheter på sin halva. Christina Limmerhult och hennes sal man glasmästaren Carl Svensson flyttade till hennes svärföräldrars hus, varefter deras hus här på bakgården borthyrdes och enligt Hagerberg inflyttade ”ett fasligt parti av nya inlogerande”. Han hade varit tvungen att hålla porten öppen hela vintern eljest skulle hyresgästerna slå in fönstren och porten och lyfta fönsterluckorna från deras krok. Orenlighet samlades vid dörrarna. Med mera som Hagerbergs klagoskrivelse innehåller.

Före äktenskapet med Olof Andersson timmermans änka Ellika Mårtensdotter hade lagmansnotarien Nils Hagerberg varit gift troligen ett par gånger. Enligt en årshandling (EIIa:32, 4.5.1720) förliktes en *Brita Svendsdotter* å egna och sina frånvarande syskons vägnar med sin svåger Nils Hagerberg om arvet efter hans avlidna hustru *Annika Svendsdotter* den 29.4.1720. Handlingen bevittnades av *Anders Helgesson och Sven Biörnsson*. Att det var Annika Svendsdotters syskon,

som förliktes med Hagerberg torde väl tyda på att hon avled utan bröstarringar, Men enligt bouppteckningen efter Nils Hagerberg den 2.12.1735 hade denne i ett tidigare äktenskap dottern *Maria Greta Hagerberg*. Hon var gift 1/ med *skomakaremästare Jonas Kruse* (begr. 20.1.1753, bou s.å.); 2/ *skomakaremästare Anders Kindbom*.

Nils Hagerbergs efterlämnade änka Ellika Mårtensdotter avled 1743 (begr. 7.9.1743, bou 3.10.1743). Då anges gården ligga mellan timmermannen Anders Ahlbom i väster och artillerisergeanten Nödings hus i öster Den värderades till 105 d smt och övertogs av Nils Hagerbergs styvson (Olof Andersson timmermans son) *Anders Olsson Hagerberg*, född 20.4.1712, död 1.12.1763. Denne hade 1728 fått bordsbrev av magistraten för att lära skraddaryrket och fick 13.4.1743 burskap som mästare. Vid bouppteckningen efter hans första hustru *Christina Hjortman* angavs förmögenheten till 316:4 d smt. Den halva gården på Sillgatan värderades till 1200 daler.

Anders Olsson Hagerberg bodde inte kvar här 1755: då hade gården övertagits av *skomakaren Johan Wettling*. Anders Olsson Hagerberg var omgift med *Elin Carlsdotter*, död 15.5.1791, dotter till *Carl Larsson på Örgryte stom*, död 1741 och *Kerstin Andersdotter*. Han uppbjöd 22.5.1762 första gången en gård på Drottninggatan 4.12, kv Perukmakaren (en tomt, där numera Fredsgatan går).

Följande kan noteras om ägaren till bakgårdshalvan *överskulden Lars Westring*. Enligt en attest från februari 1743 av nämndemannen Börge Eriksson i Manered och Anders Andersson i Högen hade kronoskattehemmenet Mellangård i Kåhög haft följande öden: Avlidne länsman och sedermera överskulden i Göteborg Lars Westring samt framlidne *Lars Björnssons änka Ingeborg Olofsdotter* hade transporterat den på framlidne *presidenten Johan Rambeau*; den hade sedan brukats av honom och hans successor *häradshövding Wennerstierna*, vilka hade varit rätta ägare under vid pass 20 års tid.

Lars Westring stannade inte länge i gården 7.78 utan hade som ägare till bakgårdshalvan 1730 ersatts av *handskmakare Erik Magnusson Starman* (burskap 25.9.1733), som var son till *handskmakare Magnus Starman* och *Ingrid Hansdotter*. Vid bouppteckningen 31.9.1731 efter hans första hustru *Eva Bergstedt (mor Kerstin Olsdotter)* ägde han ett halvt hus och tomt på Sillgatan under reparation. Vid bouppteckningen den 31.11.1744 efter hans andra hustru *Emerentia Alm* hade gårdshalvan nyligen sålts till *snickare Lars Kollbergs änka Margareta Andersdotter*. Snickaremästare Lars Kollberg hade avlidit före 1743: då ägde makarna hus på Kungsgatan.: en *son Peter* var snickaregesäll i Köpenhamn. Dottern *Anna Maria*, född 1734, död 13.5.1767, gifte sig med *sjötullsbesökare Olof Enebom*. Dottern *Brita Christina* var sju år vid faderns död.

Utom Westring och Nils Hagerberg bodde 1725 i gården 7.78 *P Söderberg* och ”nye borgaren” *Lorentz Björkholtz* (burskap 28.2.1724). Björkholtz var gift med en *Magdalena Jonsdotter*, vars mor 21.10.1710 hade avvittrat efter sin sal man *Jon Larsson* för att gifta om sig med *visitören Tore Toresson* (Berg II:7–8, 27). Han hade sina svärföräldrar i 7.7.

1755 ägdes framtomten av *båtedrängen vid hemförarebåtegillet Torkel Svensson*, som var avlidit 1762. Hans första hustru *Kerstin Nilsdotter* hade avlidit redan 2.3.1743 (bou 28.6.1745). Vid bouppteckningen efter hans andra hustru *Annika Andersdotter*, som avlidit vid Mikaelitiden 1756 (bou 7.7.1757) ägde han 814 d smt, ”därav ett litet hus med tomt på Sillgatan mellan båtedrängen Lars Utberg i öster och timmermästare Anders Ahlbo i väster, 800 daler” (Berg II:9–10, 485). Skomakaren Johan Wettling omtalas också i tomtöreslängden 1755 – förmodligen ägde han baktomten.

Hustimmermannen Anders Ahlquist nämns som ende ägare 1765 och tillsammans med *snickarmästare Friedrich Weisenberg* 1770. Det är svårt att veta, om Anders Ahlquist är densamme som 1744 sökte tjänsten som stadsvaktmästare efter *avlidne Petter Bergström* och då hänvisade till att han hade varit underofficer i kavalleriets tjänst 1712–21. Hans halva gård hade 1775 övertagits av *rotemästare Olof Romander*. Snickarmästare Friedrich Weisenberg var kvar ännu 1787, då han i tomtöreslängden berättas vara 86 år och utfattig. Där bodde då också fattige *skomakaren Erik Sjögren*.

Den 7.11.1774 hade Olof Romander beviljat *tornväktaren Torsten Knutsson* inteckning i sitt på Sillgatan belägna, nyligen uppbyggda halva hus och grund som säkerhet för lån av 1 100 d smt. Detta är väl orsaken till att en av gårdshalvorna 1786 tillhör *tornväktaren Torsten Knutssons* arvingar (se 10.53) och 1787 dennes måg *tornväktaren Erik Andersson*. När denne avled barnlös den 24.1.1796 ägde han en del i hus och tomt nummer 78 mellan Sill- och Kronhusgatorna, bestående av två rum och kök i undervåningen och halva vinden, värt 66:32 rdr. Hans hustru *Brita Torstensdotter* efterlevde honom (Berg II:1–2, 82).

År 1800 ägdes gården av *stadskorpralen Magnus Olsson*.

År 1807 tillhörde halva gården *båtekarlen Torsten Olsson* och andra halvan *murgesällen Jacob Larsson*.

Senare uppbud av 7.78

kypare Andreas Gunnarsson.	30.7.1810
handlande L G Ljunggrens stärbhus	28.11.1859
packhuskarl N Gunnarsson	24.9.1860